

**पाणलोट क्षेत्र विकासाकरीता प्रति हेक्टरी
मापदंड सुधारित करणेबाबत.**

**महाराष्ट्र शासन
ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग,
शासन निर्णय क्र. जलसं २००८/प्र. क्र. १५९/जल-७
मंत्रालय , मुंबई -४०००३२
दिनांक : २७ ऑक्टोबर, २००८.**

- वाचा :**
- (१) शासन निर्णय,ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग क्रमांक :जलसं-१००१/प्र.क्र.४२६/जल-७,
दिनांक १९ सप्टेंबर,२००१
 - (२) शासन निर्णय,नियोजन विभाग, क्रमांक: रोहयो-२००७/प्र.क्र.९६/रोहयो-१
दिनांक १६ जुलै,२००७
 - (३) शासन निर्णय,ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग क्रमांक :जलसं-१००८/प्र.क्र.५६/जल-७
दिनांक ११ एप्रिल,२००८

प्रस्तावना :

पाणलोट क्षेत्र आधारीत जलसंधारण कार्यक्रम राज्यात सन १९९२-१९९३ पासून हाती घेण्यात आला आहे. या कार्यक्रमांतर्गत जलसंधारण व मृदसंधारणाची विविध कामे प्रामुख्याने रोजगार हमी योजनेच्या निधी मधून घेण्यात येत होती. राज्यातील रोजगार हमी योजनेअंतर्गत किमान वेतन गृहीत धरून या कामाचे आर्थिक मापदंड संदर्भाधीन शासन निर्णय दिनांक १९ सप्टेंबर,२००१ अन्वये निश्चित करण्यात आले होते. हे मापदंड रोजगार हमी योजने व्यतिरिक्त जलसंधारण विभागामार्फत राबविल्या जाणाऱ्या विविध योजनांसाठी देखील लागू होते.

२. मजुरीच्या किमान वेतन दरात झालेली वाढ लक्षात घेऊन नियोजन विभागाच्या दिनांक २४ एप्रिल, २००७ च्या शासन निर्णयान्वये मजुरीच्या किमान वेतनाचे दर रोजगार हमी योजना / महाराष्ट्र ग्रामिण रोजगार हमी योजनांच्या कामांसाठी लागू करण्यात आले. मजुरीच्या किमान वेतन दरात झालेली सुधारणा व तांत्रिक समितीने केलेल्या शिफारशी विचारात घेऊन पाणलोट क्षेत्र आधारीत जलसंधारण कार्यक्रमांतर्गत मृद व जलसंधारणाच्या कामाचे तांत्रिक व आर्थिक मापदंड संदर्भाधीन शासन निर्णय नियोजन विभाग, दिनांक १६ जुलै, २००७ अन्वये सुधारित करण्यात आले.

३. ११ व्या पंचवार्षिक योजनेत पाणलोट विकास कार्यक्रमांतर्गत ५० लाख हेक्टर क्षेत्र विकसीत करण्याचे उद्दिष्ट लक्षात घेवून कृषि उत्पादनाचा ४ टक्के विकास दर गाठण्यासाठी जलसंधारण विभागाच्या विविध योजनांतर्गत तरतूदीतून (प्लॅन फंडस्) पाणलोट क्षेत्र आधारीत मृद व जलसंधारणाची कामे मशिनद्वारे करण्यास संदर्भाधीन शासन निर्णय, ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग, दिनांक ११ एप्रिल, २००८ अन्वये मान्यता देण्यात आली आहे. मजुरीच्या किमान दराने झालेली वाढ, सुधारीत करण्यात आलेले तांत्रिक व आर्थिक मापदंड लक्षात घेवून पाणलोट विकास कार्यक्रमाचे प्रति हेक्टरी आर्थिक मापदंड सुधारीत करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :

पाणलोट क्षेत्र आधारीत जलसंधारण कार्यक्रमांतर्गत मृद व जलसंधारण कामांच्या संदर्भात दिनांक १६ जुलै, २००७ अन्वये सुधारित करण्यात आलेले तांत्रिक व आर्थिक मापदंड, कुशल कामाच्या मजुरीच्या

दरात तसेच लागणाऱ्या बांधकाम साहित्याच्या दरात झालेली वाढ विचारात घेवून पाणलोट कामाचा सध्याचा प्रतिहेक्टरी रुपये ६०००/- इतका आर्थिक मापदंड प्रति हेक्टरी रुपये १२,०००/- इतका करण्यास खालील प्रमाणे शासन मान्यता देण्यात येत आहे.

- (१) पाणलोट विकासाकरीता प्रचलित रुपये ६,०००/- प्रति हेक्टर हे मापदंड दिनांक १ एप्रिल, २००८ पासून रुपये १२,०००/- प्रति हेक्टर इतके अनुज्ञेय रहातील.
- (२) हे मापदंड दिनांक १ एप्रिल, २००८ पासून नविन मंजूर होणाऱ्या पाणलोटांकरीता तसेच सध्या सुरु असलेल्या पाणलोटातील अपुर्ण कामासाठी लागू रहातील.
- (३) रुपये १२,०००/- प्रति हेक्टर मापदंड ही उच्चतम मर्यादा राहिल. प्रत्येक पाणलोटाच्या उपचाराचा खर्च हा संबंधित भौगोलिक क्षेत्र व पाणलोट उपचार पध्दतीनुसार करण्यात यावा.
- (४) सध्या सुरु असलेल्या पाणलोटातील अपुर्ण असलेल्या कामासाठी सुधारीत मापदंड अनुज्ञेय असल्याने तो पुढील पध्दतीवर आधारित निश्चित करण्यात यावेत.
एखाद्या पाणलोटातील कामावर प्रचलित रुपये ६,०००/- प्रति हेक्टर मापदंडानुसार प्रति हेक्टरी रुपये १५००/- इतका खर्च झालेला असेल तर उर्वरीत काम सुधारीत रुपये १२,०००/- प्रति हेक्टर या मापदंडानुसार रुपये ४५००/- प्रति हेक्टर ऐवजी रुपये ९,०००/- या प्रमाणे खर्च करणे अनुज्ञेय राहिल. याचाच अर्थ संबंधित पाणलोटावर यापुर्वी झालेला प्रति हेक्टरी रुपये १,५००/- व आता करावयाचा रुपये ९,०००/-प्रति हेक्टरी असा रुपये १०,५००/- प्रति हेक्टरी इतका खर्च अनुज्ञेय राहिल.
- (५) केंद्र शासनाने दिनांक १ एप्रिल, २००८ पासून निर्गमित केलेल्या पाणलोटाच्या सामाईक मार्गदर्शक सुचनांतील परिच्छेद क्र.६८ (ii) येथे नमूद केल्यानुसार प्रकल्पाच्या प्रत्येक मंजूर घटकांवर विहित केलेल्या आर्थिक मर्यादेतील काही निधी शिल्लक राहिल्यास तो केवळ पाणलोटातील उपचारांवर (अनुज्ञेय कामे) खर्च करण्याची मुभा आहे. राज्य योजनेतील पाणलोट विकासाचा कार्यक्रम मोठ्या प्रमाणात शासकिय यंत्रणेमार्फत कार्यान्वित असल्याने प्रशासकीय खर्च, प्रशिक्षण इत्यादी वरील अनुज्ञेय रक्कम पाणलोटाच्या उपचार कामावर खर्च करण्यास मान्यता राहिल. हे लक्षात घेवून सुधारीत रुपये १२,०००/- प्रति हेक्टर या मापदंडानुसार अपुर्ण पाणलोटातील उर्वरीत उपचारांची कामे पूर्ण करण्याकरीता मान्यता देण्यात येत आहे.
- (६) सुधारीत प्रति हेक्टरी मापदंड पाणलोट विकासाच्या सर्व राज्य योजनांना लागू राहतील.

४. आयुक्त, कृषी, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांनी वरील बाबतच्या मार्गदर्शक सूचना सर्व संबंधित क्षेत्रिय अधिकाऱ्यांना तातडीने निर्गमित कराव्यात.

५. सदर शासन निर्णय नियोजन व वित्त विभागाच्या मान्यतेने व वित्त विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्रमांक २९१/०८/ व्यय १५, दिनांक १.१०.२००८ अन्वये मिळालेल्या मान्यतेने निर्गमित करण्यात येत आहे.

६. सदर शासन निर्णय शासनाच्या वेबसाईटवर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक सांकेतांक २००८१०२७१७०३४०००१ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(रेखा भिडे)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

मा. राज्यपाल यांचे सचिव,

मा. मुख्यमंत्री यांचे सचिव,

मा. उपमुख्यमंत्री यांचे सचिव

मा. मंत्री (जलसंधारण), यांचे खाजगी सचिव

मा. राज्यमंत्री, (जलसंधारण) यांचे खाजगी सचिव

सर्व मा. मंत्री, राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव,

मा. उपाध्यक्ष, महाराष्ट्र राज्य जलसंधारण सल्लागार परिषद.

प्रमुख मार्गदर्शक, महाराष्ट्र राज्य जलसंधारण सल्लागार परिषद,

मुख्य सचिव यांचे सहसचिव,

सर्व अप्पर मुख्य सचिव/ प्रधान सचिव/ सचिव, मंत्रालयीन विभाग

सर्व विभागीय आयुक्त,

आयुक्त (कृषि), महाराष्ट्र राज्य, पुणे,

महासंचालक, कै. वसंतराव नाईक स्वावलंबन मिशन

संचालक, मृदसंधारण व पाणलोट क्षेत्र व्यवस्थापन, महाराष्ट्र राज्य, पुणे

सर्व संचालक, कृषि आयुक्तालय, पुणे

मुख्य अभियंता, लघु पाटबंधारे (स्थानिक स्तर), पुणे

संचालक, सामाजिक वनीकरण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे,

संचालक, भूजल सर्वेक्षण व विकास यंत्रणा, पुणे,

सर्व जिल्हाधिकारी,

सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, / सर्व प्रकल्प संचालक, जिल्हा ग्रामीण विकास यंत्रणा,

सर्व विभागीय कृषि सहसंचालक,

सर्व अधीक्षक अभियंता, पाटबंधारे, / सर्व अधीक्षक अभियंता, लघु पाटबंधारे, (स्थानिक स्तर)

संचालक, अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, मुंबई, / महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क, मुंबई (प्रसिद्धी करीता),

सर्व जिल्हा अधीक्षक कृषि अधिकारी,

सर्व सहसंचालक, सामाजिक वनीकरण वृत्ते,

सर्व मुख्य वनसंरक्षक, / सर्व उपवनसंरक्षक,

सर्व उपायुक्त (विकास),

महाराष्ट्र राज्य जलसंधारण सल्लागार परिषदेचे सर्व अशासकीय सदस्य,

महालेखापाल, (लेखापरिक्षा), महाराष्ट्र १ व २, मुंबई व नागपूर,

महालेखापाल, (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र १ व २, मुंबई व नागपूर,

सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी,

सर्व मंत्रालयीन विभाग,

सर्व उप सचिव/अवर सचिव/कार्यासन अधिकारी, ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

निवडनस्ती--जल-७ .